

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o. Bratislava
Detašované pracovisko bl. Sály Salkaháziovej Rožňava

UČEBNÝ PLÁN PREDMETU

Názov predmetu:	SOCIÁLNA NÁUKA CIRKVI	
Vyučujúci:	doc. ThLic. Mgr. Peter Laca, PhD.	
Podmieňujúce predmety:	Bez podmienenia	
Študijný program:	Sociálna práca	Forma štúdia: externá-bakalárske
Kategória predmetu:	Povinný	Obdobie štúdia: 1. ročník /ZS
Forma výučby:	prednáška/cvičenia	Rozsah výučby: 1/0 hod.
Forma ukončenia:	<u>skúška</u> / klasifikovaný zápočet	Počet kreditov: 2 kredity

Dátum prednášky / cvičenia:	Obsah prednášky / cvičenia
	Sociálna náuka Cirkvi - úvod do sociálnej náuky Cirkvi ako normatívnej vedy, definovanie sociálnej náuky Cirkvi, význam sociálneho učenia Cirkvi, pramene kresťanskej sociálnej náuky, fázy vývoja sociálnych postojov sociálneho učenia cirkvi. Názov sociálna náuka pochádza od pápeža Pia XI. (encyklika: Quadragesimo anno, čl. 179), ktorý takto formuluje pravé učenie, čiže „korpus“ náuky týkajúcej sa tém, ktoré majú sociálny význam.
	CIRKEV - definovanie, vznik a založenie cirkví, charakteristika cirkvi a členov, viditeľná a neviditeľná hlava cirkvi, základné pramene zjavenia, kresťanstvo na našom území (príchod solúnskych bratov), základné úlohy Katolíckej cirkvi. OZNAČENIE: Cirkev alebo náboženská spoločnosť - v zákone č. 201/2007 Z. z. §4, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení zákona č. 394/2000 Z. z., je cirkev alebo náboženská spoločnosť definovaná ako: „dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.“ Cirkvi a náboženské spoločnosti tvoria neoddeliteľnú súčasť Slovenskej republiky, ktorá sa v Ústave hlási k demokracii. Podľa Ústavy SR je Slovensko štátom, ktorý sa neviaže na žiadnu ideológiu ani náboženstvo. (Ústava SR, č. 460/1992 Zb., čl. 1). Každý občan má zaručené základné ľudské práva a slobody, pričom slobodu náboženského vyznania a viery garantuje čl. 24, podľa ktorého môže každý občan prejavovať svoju vieru alebo náboženstvo (buď sám, spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo vyučovaním). Slovenská republika ako štát uznáva na svojom území len tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované. Registráciu upravoval zákon č. 308/1991 Zb. o registrácii cirkví a náboženských spoločností, pričom najvýraznejšia zmena bola zavedená novelou č. 39/2017 Z.z., ktorou bol početný census hlásiacich sa k cirkvi a náboženskej spoločnosti radikálne zvýšený z 20 tisíc na 50 tisíc osôb. Cirkev alebo náboženskú spoločnosť registruje Ministerstvo kultúry SR (cirkevný odbor), ak je preukázané, že sa k nej hlási najmenej 50

	<i>tisíc</i> plnoletých osôb s trvalým pobytom na území SR. Slovenský zákon o registrácii cirkví a náboženských spoločností je jedným z najprísnejších v krajinách Európskej únie.
	Historický vývoj sociálneho učenia Cirkvi - <i>starovek, stredovek, novovek</i>. Sociálna náuka Cirkvi v období novoveku a jej členenie do štyroch vývojových častí. Sociálna náuka cirkvi aplikovaná v sociálnej práci. <u>Cirkev na Slovensku je aktívna v oblasti:</u> SOCIÁLNEJ - pomoc je ponúkaná na základe zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, registrované cirkvi ju poskytujú - napr. prostredníctvom charít; školstva - riadi sa zákonmi č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní, č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a zákonom č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov; ZDRAVOTNÍCTVA - v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve - vykonávajú zdravotnícku činnosť subjekty: ADOS; mobilný hospic; hospice, lekárne, sanatóriá, polikliniky a nemocnice; VZDELÁVANIA, VEDY A VÝSKUMU - umožňuje to zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách.
	LEGISLATÍVNY RÁMEC - cirkev alebo náboženská spoločnosť na Slovensku (registrované a neregistrované cirkvi či náboženské spoločnosti - zákon č. 308/1991 Z. z.), zákon č. 201/2007 Z. z. o slobode nábož. viery a postavení cirkví a náboženských spoločností; zákon č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a nábož. spoločností. Právne predpisy v oblasti cirkví a náboženských spoločností v SR: <i>zmluvy, zákony a ďalšie právne predpisy</i>. DÔLEŽITOSŤ ĽUDSKEJ RODINY - podľa sociálnej náuky Cirkvi - manželstvo ako základ rodiny, výchovná úloha rodiny, spoločnosť v službe rodine. ĽUDSKÁ PRÁCA - podľa sociálnej náuky Cirkvi - právo na prácu a zákaz nútenej práce, právo na sviatočný odpočinok, právo na spravodlivú mzdu, právo združovať sa v odborových organizáciách a právo na štrajk
	ZÁKLADNÉ HODNOTY SOCIÁLNEJ NÁUKY CIRKVI - <i>sloboda človeka, dôstojnosť ľudskej osoby (resp. rovnosť dôstojnosti všetkých osôb), obnova sociálnych vzťahov</i>. Charakteristika pojmu hodnota, aplikovanie základných hodnôt sociálnej náuky Cirkvi v živote jednotlivcov, spoločenstiev a národov.
	ZÁKLADNÉ PRINCÍPY SOCIÁLNEHO UČENIA CIRKVI - <i>princíp personality, spoločného dobra, solidarity, subsidiarity</i>. Charakteristika základných princípov sociálneho učenia Cirkvi a definovanie ďalších dôležitých princípov sociálnej náuky Cirkvi, ako sú: <i>princíp úcty k ľudskému životu, princíp spoločenstva, princíp spoluičasti, princíp prednostnej ochrany chudobných a zraniteľných, princíp správcovstva, princíp ľudskej rovnosti</i>.
	JEDNOTLIVÍ PÁPEŽI - Lev XIII., Pius XI., Ján XXIII., Pavol VI., Ján Pavol II., Benedikt XVI., FRANTIŠEK, LEV XIV. Etymológia slova pápež, opis funkcie, služby najvyššieho predstaviteľa cirkvi - pápeža, teda svätého otca, pápežské symboly.

	SOCIÁLNE ENCYKLIKY - <i>Rerum novarum, Quadragesimo anno, Mater et magistra, Pacem in terris, Populorum progressio, Laborem exercens, Sollicitudo rei socialis, Centesimus annus Caritas in veritate, Fratelli tutti</i> . Charakteristika a analýza sociálnych encyklik, autorstvo encyklik, adresnosť encyklik, ich cieľ a poslanie.
	Záverečný test/ústna skúška. Ukončenie predmetu.

Podmienky pre absolvovanie predmetu:

1. Na absolvovanie predmetu je potrebná minimálne 50 % aktívna účasť na prednáškach. Neúčasť na prednáškach musí byť riadne ospravedlnená u vyučujúceho, ktorý určí náhradu v zodpovedajúcej forme - vypracovanie seminárnej práce na zvolenú tému a jej odprezentovanie pred vyučujúcim a študentmi v čase záverečnej skúšky.
2. Vypracovanie zadaných úloh určených počas prednášky.
3. Záverečný test / ústna skúška.
4. Kredity nebudú udelené študentovi, ktorého vedomosti budú hodnotené na 60 % alebo menej. Na hodnotenie **A** je potrebné dosiahnuť **91% – 100%** celkového hodnotenia; **B: 81% – 90%**; **C: 73% – 80%**; **D: 66% – 72%**; **E: 61% – 65%** celkového hodnotenia.

Hodnotenie – ukončenie predmetu: Test/ústna skúška

Test pozostáva z 10-tich otázok, v testoch je buď 10 otvorených alebo 10 zatvorených otázok. Každá správne a vyčerpávajúco zodpovedaná otázka má hodnotu **1 bodu**. Spolu je možné získať **10 bodov**. Pri otvorených otázkach, kde nie je presne, vyčerpávajúco a jasne zodpovedaná otázka – je hodnota bodu adekvátne percentuálne krátená – teda znížená.

Odporúčaná literatúra:

1. LACA, P., LACA, S. 2024. *Sociálna náuka Cirkvi v kontexte sociálnej práce*. Praha : PVŠPS, 2024, 296 s. ISBN 978-80-906237-8-1.
2. LACA, P. 2016. *Predstavenie princípov sociálnej náuky Cirkvi pri riešení nezamestnanosti a chudoby*. In: *Zborník vedecko-odbornej konferencie s názvom Nezamestnanosť v Slovenskej republike, konanej dňa 23. Októbra 2015 v Rimavskej Sobote*. Rimavská Sobota : ASRPOS, 2015, s. 58-80. ISBN 978-80-971985-7-2.
3. LACA, P. 2015. *Nezamestnanosť a prínos učenia sociálnej náuky Cirkvi pri riešení aspektov chudoby*. In: *Zborník vedecko-odbornej konferencie s názvom Nezamestnanosť v Slovenskej republike, konanej dňa 23. Októbra 2014 v Rimavskej Sobote*. Rimavská Sobota : ASRPOS, 2015, s. 228-255. ISBN 978-80-971985-7-2.
4. LACA, P. 2013. *Predstavenie misie sv. Cyrila a Metoda na území Slovanov*. Svidník : Tlačiareň svidnícka, s.r.o., 2013, 224 s. ISBN 978-80-89392-61-2.
5. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ A POKOJ. 2008. *Kompendium sociálnej náuky cirkvi*. Konferencia biskupov Slovenska, 2008.
6. FIALA, P., HANUŠ, J. VYBÍRAL, J. 2004. *Katolícka sociální nauka a současná věda (interdisciplinární analýzy sociálních encyklik Jana Pavla II.)*. Vyšehrad : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-024-1.
7. ŠMÍDOVÁ, M. 2015. *Sociálna náuka Cirkvi aplikovaná v sociálnej práci*. Učebné texty. Trnava : Dobrá kniha, 2015, 65 s. ISBN 978-80-7141-932-7.
8. SVÄTÉ PÍSMO. 2014. Trnava : SSV 2014. 1612 s. ISBN 978-80-81601-066-0.
9. DOKUMENTY SOCIÁLNEJ NÁUKY CIRKVI. Trnava SSV 2007, 597 s. ISBN 978-80-7162-694-7.
10. DUFFEROVÁ, A. 2006. *Základy sociológie a sociálna náuka Cirkvi*. Bratislava: TF TU, 2006.
11. KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI. 2002. Trnava : SSV, 2002, 918 s. ISBN 80-7162-370-9.
12. SOCIÁLNE ENCYKLIKY. 1997. *LEV XIII., PIUS XI., JÁN XXIII., PAVOL VI., JÁN PAVOL II.* Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1997. ISBN 80-7162-203-6.

Posledná úprava: 01.08.2025